

Voorstel Gemeenteraad B

Onderwerp	Vaststelling RES Twente 1.0		
Portefeuillehouder	Niels van den Berg agendaletter (B)		
Organisatieonderdeel	Cluster Strategie & Beleid Fysiek	Aangeboden aan Raad	18 mei 2021
Stuknummer (invulling door Griffie)		Corsanummer	2100044509

Wij stellen u voor te besluiten om:

De Regionale Energiestrategie Twente 1.0. vast te stellen als strategisch koersdocument.

Inleiding

In 2019 kwam op nationaal niveau het Klimaatakkoord tot stand. Het Klimaatakkoord beschrijft maatregelen en afspraken tussen overheden en meer dan 100 bedrijven en maatschappelijke organisaties, die er toe moeten leiden dat de uitstoot aan koolstofdioxide (CO₂) in Nederland in 2030 met minimaal 49 procent is afgenomen, ten opzichte van de uitstoot in 1990. Het Klimaatakkoord vraagt onder meer om regionale afstemming over de opwekking van regionale elektriciteit en de verdeling van warmte. Die afstemming moet plaatsvinden in 30 regio's, waaronder de regio Twente.

Publieksvriendelijke samenvatting

Ons klimaat verandert, wat tot problemen leidt, zoals het stijgen van de zeespiegel, droogte en het verlies van planten en dieren. De uitstoot van koolstofdioxide (CO₂), een gas dat vrij komt bij de verbranding van fossiele brandstoffen zoals kolen en olie, is hier een belangrijke oorzaak van. In 2015 spraken bijna 200 landen in Parijs af maatregelen te treffen, om deze ontwikkeling tot staan te brengen. Dat leidde in Nederland in 2019 tot de totstandkoming van een Nationaal Klimaatakkoord. Dit akkoord beschrijft maatregelen en afspraken die er toe moeten leiden dat de uitstoot aan CO₂ in Nederland in 2030 met 49 % is verminderd, ten opzichte van de situatie in 1990.

In het Klimaatakkoord staat dat er op regionale schaal plannen moeten worden gemaakt voor het opwekken van zonne- en windenergie en over de verdeling van warmte uit bovenlokale warmtebronnen. De afstemming over de opwekking van duurzame elektriciteit en warmte vindt plaats in 30 regio's, waaronder de regio Twente.

In de periode augustus 2020 – mei 2021 hebben (medewerkers en bestuurders van) lokale overheden samen met netbeheerders en maatschappelijke organisaties gewerkt aan een RES voor Twente. Het resultaat daarvan wordt nu teruggelegd bij de raden van de Twentse gemeenten, het algemeen bestuur van het waterschap Vechtstromen, en bij provinciale staten van Overijssel. Aan hen wordt gevraagd om de RES Twente 1.0 vast te stellen.

Beoogd effect

Het Rijk wil in 2030 de uitstoot aan CO₂ met 49 procent verminderd hebben. En in 2050 zelfs met 95 procent. De RES Twente 1.0 draagt hieraan bij via de opwek van duurzame elektriciteit (1,5 TWh) en de realisatie van een Regionale Structuur Warmte.

Argumenten

1.1 U heeft op 3 februari 2020 de Startnota voor de RES Twente vastgesteld.

U heeft op 3 februari spelregels vastgesteld voor de totstandkoming van de RES Twente. Het product dat u nu ter vaststelling krijgt voorgelegd, is conform die spelregels tot stand gekomen.

1.2 De bijdrage vanuit Enschede aan de RES Twente is in lijn met de eerder door uw raad vastgestelde uitgangspunten.

De in de RES Twente 1.0 beschreven ambities kunnen wat ons betreft omarmd worden. In de RES Twente 1.0 hebben wij laten optekenen dat de Enschedese bijdrage aan het bod bestaat uit een benutting van 20 % van het potentieel van zon op dak, uit de realisatie van 128 hectare aan zonnenvelden en de plaatsing van 2 tot 3

windturbines. Met deze maatregelen kunnen we onze eigen energiedoelstelling realiseren, die bestaan uit een toename van het aandeel hernieuwbare energie in het totale energieverbruik met minimaal 8 procent.

En dit correspondeert met de besluiten die u op 7 september 2020 nam bij de bespreking van de nota Uitgangspunten Energievisie.

1.3 U kon uw opvattingen over de RES Twente op verschillende momenten uitdragen.

In april 2020 kwam de concept-RES Twente beschikbaar. De concept-RES is door de colleges van de Twentse gemeenten, door het college van Gedeputeerde Staten en door het dagelijks bestuur van het waterschap Vechtstromen vastgesteld. De gemeenteraden, provinciale staten en het algemeen bestuur van het waterschap Vechtstromen konden gebruik maken van de mogelijkheid wensen en bedenkingen naar voren te brengen.

In de zomer van 2020 zijn de Twentse gemeenten uitgedaagd om de concept-RES verder uit te werken. Die uitwerking heeft zowel binnen gemeenten als op regionaal niveau plaatsgehad. Op gemeentelijk niveau bestonden die voorbereidingen in veel gevallen uit het ontwikkelen van een Transitievisie warmte en ruimtelijk beleid voor het opwekken van zonne- en windenergie. Gemeenten hebben daarbij, ieder op hun eigen manier, de eigen bevolking betrokken.

Het maken van die plannen en visies vergde veel afstemming op regionaal niveau. Niet alleen tussen gemeenten, maar ook met de provincie Overijssel, het waterschap, netbeheerders en andere relevante stakeholders, zoals natuur- en milieu-organisaties, energiecoöperaties, kennisinstellingen en landbouworganisaties.

Ook voor volksvertegenwoordigers werden er het afgelopen jaar bijeenkomsten georganiseerd. In de periode maart – april 2021 was er voor gemeenteraden, provinciale staten en het algemeen bestuur van het waterschap bovendien gelegenheid om te reageren op het voorontwerp van de RES Twente 1.0. Ook de Enschedese raadsfracties hebben hiervan gebruik gemaakt.

1.4 De ingekomen reacties zijn betrokken bij de ontwikkeling van het definitieve ontwerp.

De door gemeenteraden, de staten en het algemeen bestuur van het waterschap gemaakte opmerkingen zijn verwerkt in het definitieve ontwerp. Dat geldt ook voor opmerkingen en reacties die stakeholders (natuur- en milieu-organisaties, energiecoöperaties, kennisinstellingen en landbouworganisaties) naar voren hebben gebracht. Het bijlagenboek beschrijft de rode draad uit die reacties en geeft aan hoe die reacties zijn verwerkt.

Een aantal moties en opmerkingen van belanghebbenden gaat over mogelijke ontwikkelingen van nieuwe technieken en de onderlinge afstemming van projecten en lokale koppelkansen. Hiervoor wordt in de periode van de RES 1.0 naar de RES 2.0 gewerkt met een Twentse Energieagenda. Hierin wordt een programmeertafel en een onderzoekstafel gevormd met partners uit het bedrijfsleven, onderwijs en overheden om ontwikkelingen op de voet te volgen en kansen te kunnen signaleren voor Twente.

1.5 De Stuurgroep van de RES Twente heeft gevraagd de RES Twente 1.0 in de huidige vorm vast te stellen.

De stuurgroep van de RES Twente vraagt nu aan de gemeenteraden, provinciale staten en het algemeen bestuur van het waterschap om het strategische koersdocument vast te stellen en zo bij te dragen aan de doelen uit het Nationaal Klimaatakkoord. Tevens wordt gevraagd akkoord te gaan met een inspanningsverplichting om de doelstellingen voor zowel duurzame opwek elektriciteit als voor de warmteopgave te realiseren.

1.6 Energievisie blijft leidend.

U heeft op verschillende momenten duidelijk gemaakt dat de Energievisie kaderstellend is voor de bijdrage die er vanuit Enschede wordt geleverd aan de RES Twente. De portefeuillehouder duurzaamheid van ons college heeft met het oog daarop in de Stuurgroep van de RES Twente uitgesproken dat de raad van de gemeente Enschede bij de vaststelling van de Energievisie bepaalt of Enschede zijn bijdrage aan de RES Twente handhaaft, dan wel naar boven of naar beneden bijstelt, ongeacht de volgorde waarin deze stukken door de raad worden behandeld.

Risico's

In algemene zin spelen bij de uitvoering en uitwerking van het Koersdocument van de RES Twente 1.0 dezelfde risico's, als die in het bestuursvoorstel over de Energievisie werden gesignaleerd, te weten:

- a. De afspraken leiden tot extra taken en kosten, waarvoor nu nog geen dekking is.
- b. De beschikbaarheid van de benodigde transportcapaciteit is onzeker.
- c. Het creëren van voldoende draagvlak.¹

¹ Voor een nadere omschrijving van deze risico's en de manier waarop deze kunnen worden gemanaged, verwijzen we kortheidshalve naar BV21000250.

Voor de RES Twente geldt daarnaast dat realisatie van de nagestreefde doelen alleen kan worden bereikt als alle 16 samenwerkende partijen verantwoordelijkheid nemen en hun bijdrage leveren. Dat is niet vanzelfsprekend. In het door alle deelnemende partijen vastgestelde startdocument staat daarover het volgende:

Indien de bijdrage van de regio Twente te laag is of bepaalde gemeenten onvoldoende willen bijdragen zal de provincie haar sturingskracht inzetten. Deze sturingskracht wordt opgebouwd vanuit de voorkantsamenwerking (praten, confronteren en aanspreken) en kan uiteindelijk leiden tot een aan gemeente(n) toegewezen aandeel in het regionale plan.

Financiële dekking van het voorstel

In het bestuursvoorstel dat voorziet in vaststelling van de Energievisie (BV21000250) wordt uitgebreid ingegaan op de financiële implicaties die samenhangen met de uitvoering van de Energievisie en de mate waarin daarvoor op dit moment al een dekking in de begroting aanwezig is.

Op deze plaats wordt daaraan toegevoegd dat er tot 1 januari 2022 voor de gemeente geen andere kosten aan deze vorm van bestuurlijke samenwerking zijn verbonden, anders dan de inzet die daarbij van de eigen adviseurs (max. 100 uur per jaar) wordt gevraagd. En voor de instandhouding van de RES organisatie na 1 januari 2022, zijn door VNG en IPO middelen gevraagd aan het Rijk.

Alternatieven

Uw raad zou de vaststelling van het koersdocument kunnen weigeren. In die situatie kan het escalatiemodel in werking treden, zoals dat in de Startnota van de RES Twente is beschreven. Zie hiervoor.

Participatie

De voorbereiding van de RES Twente 1.0 liep min of meer gelijk op met de voorbereiding van onze eigen Energievisie. Zowel op regionaal als op lokaal niveau kon er daarbij worden meegedacht. Op regionaal niveau gebeurde dat bij bijeenkomsten die plaatsvonden met natuur- en milieu-organisaties, energiecoöperaties, kennisinstellingen en landbouworganisaties. De inbreng van deze stakeholders is verwerkt in het koersdocument.

Voor inwoners en belangenorganisaties in Enschede waren er de afgelopen jaren verschillende momenten waarop er kon worden meegedacht over het toekomstige energiebeleid. Dat deden zij bij de campagne Enschede wekt op (2016 -2017), bij de voorbereiding van de Notitie reikwijdte en detailniveau (2017 - 2018), bij de stadsbrede participatiebijeenkomst op 8 mei 2019, bij de voorbereiding van de Mobiliteitsvisie (2019), op verzoek van de raadscommissie omgevingsbeleid (februari 2020), bij een enquête over de warmtetransitie (september 2020) en bij de voorbereiding van gebiedsagenda's (start medio 2020 - heden). En uiteraard was er voor een ieder ook gelegenheid om zich uit te spreken over de ontwerp-Energievisie.

Voor een nadere toelichting op het doorlopen participatieproces en de wijze waarop de daarbij opgedane inzichten zijn verwerkt in de Energievisie, verwijzen we korthedshalve naar BV21000250.

Communicatie

Interne communicatie

PR over besluit: nvt

Persbericht, ja of nee: nee.

Communicatie met direct betrokkenen
nvt

PR over het besluit
nvt

Rechtsgeldige bekendmaking van gemeentelijke regelgeving
nvt

Vervolg

In het nationaal Klimaatakkoord staat dat op 1 januari 2025 de omgevingsvergunningen moeten zijn verleend voor plannen voor het opwekken van hernieuwbare elektriciteit, die in het kader van de regionale energiestrategieën werden ontwikkeld. Om daar te komen wordt aangeraden de regionale energiestrategieën uit te werken in omgevingsvisies. In Enschede hebben we daar een voorschot op genomen, door de voorbereiding van de Energievisie te combineren met de ontwikkeling van de Visie landelijk gebied.

De RES Twente wordt tweejaarlijks geactualiseerd.

Bijlagen

- Koersdocument RES Twente 1.0
- Bijlagenboek RES Twente 1.0

Burgemeester en Wethouders van Enschede, _____

de loco-Secretaris,

de Burgemeester,

E.A. Smit

dr. G.O. van Veldhuizen
